

Parlamentul
Republicii Moldova

AL nr. 60
19.08 2026

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28
mun. Chișinău, MD-2004
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 4 alin. (1) lit. a), 24, 25 alin.(1) lit. g) din
Legea nr. 74 din 10 aprilie 2025 cu privire la Curtea Constituțională

pentru controlul constituționalității

unor prevederi din pct. 2 al Anexei nr. 2 a Legii nr. 1593/2002,

I. AUTORII SESIZĂRII

LEBEDINSKII Adrian,
deputat

NOVAC Grigore,
deputat

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Controlul constituționalității textului din pct. 2 al Anexei nr. 2 din Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală: textul „(...) Avocații, (...) Neangajați, care au obținut (...) Licență (...) În modul stabilit de lege, pe dimensiunea impactului reglementării juridice a subiecților pensionari.

Dat fiind necorespunderea normelor criticate cu prevederile art. 47 alin. (2), art. 36 alin. (1)-(2), art. 16 alin. (1), art. 23 alin. (2), art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

Prevederi relevante ale legislației naționale (inclusive constituționale) și internaționale:

Articolul 8 din Convenția europeană a Drepturilor Omului și
(*în continuare* - CEDO)

Dreptul la respectarea vieții private și de familie

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

Articolul 14 din CEDO

Interzicerea discriminării

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Articolul 1 din Protocolul nr. 1

Dreptul de proprietate

„1. Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

2. Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a pune în aplicare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

Articolul 1 din Constituția Republicii Moldova

Statul Republica Moldova

„(...) (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4 din Constituția Republicii Moldova

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7 din Constituția Republicii Moldova

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16 din Constituția Republicii Moldova

Egalitatea

„ (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 din Constituția Republicii Moldova

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 din Constituția Republicii Moldova

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„ (...) (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 36 din Constituția Republicii Moldova

Dreptul la ocrotirea sănătății

„ (1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit (...).”

Articolul 47 din Constituția Republicii Moldova

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, **bătrânețe** sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor”.

Articolul 54 din Constituția Republicii Moldova

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Ghidul privind jurisprudența Convenției europene a drepturilor omului. Drepturi sociale¹,

CtEDO consideră că autoritățile statului sunt, în principiu, mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai potrivite pentru a realiza acest lucru și va respecta hotărârea acestora, cu excepția cazului în care aceasta este în mod evident lipsită de un temei rezonabil. Această marjă este și mai largă atunci când problemele implică o evaluare a priorităților în ceea ce privește alocarea resurselor limitate ale statului. În plus, **CtEDO trebuie să fie convinsă că a fost găsit un „echilibru just” între cerințele interesului general al comunității și cerințele de protecție a drepturilor fundamentale ale persoanei** (*Cauza Koufaki și Adedy c. Grecia* (Decizia din 7 mai 2013, pct. 31-32 și pct. 42); *Cauza Da Silva Carvalho Rico c. Portugalia* (Decizia din 1 septembrie 2015, pct. 37-38)).

În *Cauza Beeler c. Elveția* [CG] (Hotărârea din 11 octombrie 2022, pct. 57-58), CtEDO a constatat că jurisprudența sa a avut suficientă maturitate și stabilitate pentru a oferi o definiție clară a pragului necesar pentru aplicabilitatea art. 1 din Protocolul nr. 1, inclusiv **în sfera prestațiilor sociale**. În această privință, CtEDO a reiterat și a rezumat principiile relevante stabilite în *Cauza Béláné Nagy c. Ungaria* [CG] (Hotărârea din 13 decembrie 2016), și anume că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu creează un drept de a dobândi o proprietate sau de a primi o pensie de o anumită valoare. Protecția sa se aplică doar posesiunilor existente și, în anumite circumstanțe, „așteptării legitime” de a obține un bun: pentru recunoașterea unei posesii constând într-o așteptare legitimă, **solicitantul trebuie să aibă un drept revendicabil care nu poate fi inferior unui interes patrimonial substanțial suficient de bine stabilit în temeiul dreptului național** (*Cauza Béláné Nagy c. Ungaria* [CG] (Hotărârea din 13 decembrie 2016, pct. 74-79)). Astfel, în cazul în care solicitantul nu îndeplinește sau încetează să mai îndeplinească condițiile legale prevăzute în dreptul intern pentru a avea dreptul la o anumită formă de prestații sau de pensie, nu există nicio ingerință în drepturile prevăzute la art. 1 din Protocolul nr. 1, dacă aceste condiții s-au schimbat înainte ca solicitantul să devină eligibil pentru prestația în cauză. **În cazul în care suspendarea sau diminuarea unei pensii nu s-a datorat unor schimbări în situația proprie a solicitantului, ci unor modificări ale legii sau ale punerii în aplicare a acesteia, acest lucru poate duce la o ingerință în drepturile prevăzute la art. 1 din Protocolul nr. 1.** În consecință, în cazul în care condițiile juridice interne pentru a avea dreptul la o anumită formă de prestații sau

¹ https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_social_rights_rum, pct. 94, 140-141

de pensie s-au schimbat și, ca urmare, persoana în cauză nu le mai îndeplinește pe deplin, o examinare atentă a circumstanțelor individuale ale cazului - în special, natura modificării condițiilor - poate fi justificată pentru a verifica existența unui interes patrimonial suficient de bine stabilit și substanțial în temeiul legislației naționale (ibid., pct. 86-89).

CtEDO a subliniat că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu creează un drept de a dobândi proprietăți și nu limitează libertatea statului contractant de a decide dacă să instituie sau nu o formă de sistem de securitate socială sau de a alege tipul sau cuantumul ajutoarelor care trebuie acordate în cadrul unui astfel de sistem.

Dacă, totuși, un stat contractant are în vigoare o legislație care prevede plata unui drept la ajutor social – condiționată sau nu de plata prealabilă a cotizațiilor – această legislație trebuie considerată ca generând un drept de proprietate care intră sub incidența art. 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele respective.

În cazurile în care reclamantului i s-a refuzat, în totalitate sau parțial, un anumit ajutor, CtEDO a aplicat criteriul relevant pentru a stabili dacă, în afară de condiția de acordare a drepturilor de care se plânge reclamantul, acesta ar fi avut dreptul, executoriu în temeiul legislației interne, să primească ajutorul în discuție. În plus, deși nu are nicio obligație în acest sens, dacă un stat decide să creeze un sistem de ajutoare sociale, acesta trebuie să facă acest lucru într-un mod compatibil cu art. 14 (*Cauza Stec și alții c. Regatul Unit* (MC) (Decizia din 6 iulie 2005, pct. 54-55; *Cauza Andrejeva c. Letonia* [CG] (Hotărârea din 18 februarie 2009, pct 77); *Cauza Stummer c. Austria* [CG] (Hotărârea din 7 iulie 2011, pct. 82-83); *Cauza Efe împotriva Austriei* (Hotărârea din 8 ianuarie 2013, pct. 45-46); *Cauza X și alții c. Irlanda* (Hotărârea din 22 iunie 2023, pct. 67-69)).

Cauza Moraru și Marin c. România (cererile nr. 53282/18 și 31428/20) (Hotărârea din 20 decembrie 2020, pct. 101, pct. 105) -

pct. 101 - CtEDO reiterează că în exercitarea drepturilor și libertăților garantate de CEDO, art. 14 oferă protecție împotriva tratamentului diferit, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, al persoanelor în situații analoage sau similare în mod relevant. Cu alte cuvinte, cerința de a demonstra o poziție analoagă nu necesită ca grupurile de comparat să fie identice. În sensul art. 14, o diferență de tratament este discriminatorie dacă „nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau dacă nu există un „raport rezonabil de proporționalitate” între mijloacele folosite și scopul urmărit [a se vedea *Molla Sali c. Grecia* (MC), nr. 20452/14 (Hotărârea din 19 decembrie 2018, pct. 133 și 135)];

pct. 105 - CtEDO a hotărât, deși în contextul art. 1 din Protocolul nr. 1, că statului i se acordă de obicei o marjă largă în temeiul CEDO cu privire la măsurile generale de strategie economică sau socială. Datorită cunoașterii directe a societății lor și a nevoilor acesteia, autoritățile naționale sunt, în principiu, mai în măsură decât instanța internațională să aprecieze ce anume este în interesul public din motive sociale sau economice, iar CtEDO respectă, în general, alegerea politicilor legiuitorului, cu excepția cazului în care aceasta este „în mod vădit lipsită de un temei rezonabil” (*Cauza Stec și alții c. Regatul Unit* (MC), nr. 65731/01 și 65900/01, CEDO 2006-VI (Decizia din 6 iulie 2005, pct. 52); *Cauza Savickis și alții c. Letonia* (MC), nr. 49270/11 (Hotărârea din 9 iunie 2022, pct. 184). Cu toate acestea, chiar și o largă marjă în sfera politicii economice sau sociale nu poate justifica adoptarea de legi sau practici care ar încălca interdicția de discriminare (*Cauza Savickis și alții*, citată *supra*, pct. 185, *Cauza Yocheva și Ganeva c. Bulgaria*, nr. 18592/15 și 43863/15 (Hotărârea din 11 mai 2021, pct. 101).

Cauza Klein c. Austria (cererea nr. 57028/00) (Hotărârea din 3 martie 2011, pct. 42-43, pct. 45-47)

CtEDO reiterează că dreptul la pensie nu este, ca atare, garantat de CEDO. Cu toate acestea, conform jurisprudenței instituțiilor CEDO, dreptul la pensie care se bazează pe angajare poate fi asimilat, în anumite circumstanțe, **unui drept de proprietate** (*Cauza Apostolakis c. Grecia*, nr. 39574/07 (Hotărârea din 22 octombrie 2009, pct. 27)).

Acesta poate fi cazul în care au fost plătite contribuții speciale: în hotărârea sa, în *Cauza Gaygusuz c. Austria* (Hotărârea din 16 septembrie 1996, pct. 39-41), CtEDO a statuat că dreptul la o prestație socială este legat de plata contribuțiilor și, atunci când astfel de contribuții au fost efectuate, **acordarea unei prestații nu poate fi refuzată persoanei în cauză**. Acea cauză privea problema ajutorului de urgență acordat de stat persoanelor aflate în nevoie, care, conform hotărârii CtEDO, constituia un drept pecuniar în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1. CtEDO a constatat o încălcare a art. 14 din CEDO coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1, deoarece Guvernul a refuzat să acorde indemnizația pe motive de cetățenie.

CtEDO consideră că afilierea obligatorie la un sistem de pensii pentru limită de vârstă, bazată pe apartenența la fel de obligatorie la o organizație profesională în timpul exercitării unei profesii, poate, de asemenea, să dea naștere așteptării legitime de a primi prestații de pensie la momentul pensionării și constituie un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

Pe de o parte, **condiția afilierii la Camera Avocaților și neîndeplinirea acestei condiții ca motiv suficient pentru pierderea unui drept de pensie nu pot, în opinia CtEDO, să conducă la concluzia că reclamantul nu deținea niciun bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1**. În acest sens, CtEDO observă, de asemenea, că, în urma unei modificări a Legii avocaților din 2003, înscrierea în Lista avocaților la momentul împlinirii vârstei de pensionare nu mai era o condiție care trebuia îndeplinită pentru acordarea unei pensii pentru limită de vârstă. CtEDO observă că Camera Avocaților nu este o asociație privată, ci un organism de drept public, iar măsurile luate de acest organism angajează, prin urmare, responsabilitatea Austriei ca stat. Art. 1 din Protocolul nr. 1 se aplică, așadar, procedurii în cauză.

Cauza Fábíán c. Ungaria (Cererea nr. 78117/13) (Hotărârea din 5 septembrie 2017, pct. 60-64)).

CtEDO reiterează că art. 1 din Protocolul nr. 1, care garantează în esență dreptul de proprietate, cuprinde trei reguli distincte. Prima regulă, enunțată în prima propoziție a primului paragraf, are un caracter general și enunță principiul respectării proprietății. A doua regulă, cuprinsă în a doua propoziție a primului paragraf, acoperă privarea de bunuri și o supune anumitor condiții. A treia regulă, enunțată în al doilea paragraf, recunoaște că statele contractante au dreptul, printre altele, să controleze utilizarea proprietății în conformitate cu interesul general, prin aplicarea legilor pe care le consideră necesare în acest scop. Cu toate acestea, regulile nu sunt „distinse” în sensul că nu au legătură între ele. A doua și a treia regulă se referă la cazuri particulare de încălcare a dreptului la respectarea proprietății și, prin urmare, ar trebui interpretate în lumina principiului general enunțat în prima regulă (*Cauza Sargsyan c. Azerbaidjan [MC]*, nr. 40167/06 (Hotărârea din 16 iunie 2015, pct. 217) *Cauza James și alții c. Regatul Unit* (Hotărârea din 21 februarie 1986, pct. 37, Seria A nr. 98)).

CtEDO observă de la bun început că, la momentul relevant, reclamantul primea o pensie de bătrânețe. Dreptul său la această pensie decurgea din par. 3(2)(b) din Legea nr.

CLXVII: fiind născut înainte de 1954, el îndeplinea cerința legală ca pensia sa de serviciu, de care beneficia din anul 2000, să fie transformată într-o pensie de bătrânețe la intrarea în vigoare a legii respective la 1 ianuarie 2012. În procedura din fața CtEDO, părțile au convenit că drepturile la pensie ale reclamantului constituiau un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 și că suspendarea dreptului său la pensie în temeiul modificării din 1 ianuarie 2013 a Legii pensiilor din 1997 a implicat o încălcare a drepturilor reclamantului, astfel cum sunt protejate de această dispoziție. CtEDO nu vede niciun motiv pentru a nu fi de acord. Pe de altă parte, Guvernul a contestat afirmația reclamantului conform căreia problema ar trebui analizată în temeiul celei de-a doua reguli menționate mai sus, și anume că suspendarea a echivalat, de fapt, cu o privare de proprietate în sensul celei de-a doua propoziții a primului paragraf al art. 1 din Protocolul nr. 1. CtEDO a statuat anterior că modificarea sau întreruperea prestațiilor suplimentare de pensie nu a constituit „nici o expropriere, nici o măsură de control al utilizării proprietății” (*Cauza Aizpurua Ortiz și alții c. Spania*, nr. 42430/05 (Hotărârea din 2 februarie 2010, pct. 48)) și că reducerea unei pensii prin confiscare „nu a fost nici un control al utilizării, nici o privare de proprietate” (*Cauza Banfield c. Regatul Unit (dec.)*, nr. 6223/04 (Decizia din 18 octombrie 2005)). Așa cum a procedat în aceste două cazuri, CtEDO consideră că atingerea adusă dreptului de proprietate al reclamantului în prezenta cauză trebuie analizată în temeiul primei reguli menționate mai sus, și anume principiul general al respectării proprietății (*Cauza Lakićević și alții c. Muntenegru și Serbia*, nr. 27458/06 (Hotărârea 13 decembrie 2011, pct. 64), *Cauza Panfile c. România (dec.)*, nr. 13902/11 (Decizia din 20 martie 2012, pct. 19)).

Legea privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998

Articolul 14

Dreptul la pensie pentru limită de vârstă

„Dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile privind vârstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege.”

Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998

Articolul 4

Subiecții asigurării

„(...) (4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin. (9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual:

j) pensionari;

(9) Evidența nominală a categoriilor de persoane asigurate de către Guvern, indicate la alin. (4), se ține de următoarele instituții abilitate ale Republicii Moldova:

c) Casa Națională de Asigurări Sociale – pentru categoriile indicate la alin. (4) lit.i)–k) și pentru categoria indicată la alin.(4) lit.l) privind persoanele cu dizabilitate severă cu vârsta de până la 18 ani.”

Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002

Articolul 1. – Prezenta lege stabilește cadrul juridic pentru determinarea mărimii, modului și termenelor de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în fondurile constituite și gestionate de Compania Națională de Asigurări în

Medicină în temeiul Legii nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Anexa nr. 2 - Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual

„(...) 2. (...) **Avocații (...), neangajați, care au obținut atestat, licență sau autorizație în modul stabilit de lege.**”

Legea cu privire la avocatură nr. 1260-XV din 19 iulie 2002

Articolul 60

Organizarea activității de avocat

„(3) **Avocatul beneficiază de dreptul la concediu, indemnizații de asigurări sociale și pensie, precum și de asistență medicală obligatorie.**

(4) Stabilirea și achitarea indemnizațiilor de asigurare socială și asigurarea cu pensii de stat a avocaților se efectuează conform legii.

(6) Perioada exercitării profesiei de avocat se include în vechimea în muncă”.

Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală nr. 1246 din 19 decembrie 2018

pct.13. - pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate sau medii beneficiare de pensii și alocații sociale de stat, persoanele care îngrijesc la domiciliu o persoană cu dizabilitate severă cu vârsta de până la 18 ani care beneficiază de alocații sociale de stat pentru îngrijire, însoțire și supraveghere și **pensionarii** în sistemul public de pensii al Republicii Moldova, **CNAM menține statutul de persoană asigurată de Guvern** conform termenului de acordare a dreptului la prestația socială, în baza informației puse la dispoziție, în regim real, de Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect);

pct. 18². - pentru **pensionarii ce au atins vârsta standard de pensionare**, conform legislației naționale, dar beneficiază de pensie din partea altui stat, **CNAM acordă statutul de persoană asigurată de Guvern în baza cererii și a documentelor confirmative;**

pct. 34, lit. h) - **statutul de persoană asigurată: h) pensionarii:** - care beneficiază de pensie din partea Republicii Moldova se acordă de la data stabilirii pensiei pentru perioada beneficierii de pensie; - care beneficiază de pensie din partea altui stat și au atins vârsta standard de pensionare, conform legislației naționale, se acordă de la data solicitării pentru perioada beneficierii de pensie.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI/PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Astfel, avocații, fiind incidenți referitor la plata primei de asigurare obligatorie de asistență medicală - norma statuată la Anexa nr. 2 din Legea nr. 1593/2002, **sunt catalogați ca avocați - categorie de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual.**

În același timp, avocații, care sunt **pensionari**, sunt vizați de prevederile **art. 4 din Legea nr. 1585/1998, care indică că calitatea de asigurat pentru pensionari este Guvernul. Or, art. 4 din Legea nr. 1585/1998, dar și pct. 2 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 1593/2002, invocă la calitatea de neangajat.**

4.2. Operând nemijlocit Compania Națională de Asigurări în Medicină cu ipoteza precum că avocații (...) activează în calitate de avocat în baza licenței, fiind atribuiți la categoria de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă care se asigură în mod individual, stipulați la pct. 2) din Anexa nr. 2 la Legea nr. 1593/2002, **fără a lua în vedere categoria de pensionar a aceleiași persoane avocat, pune în vedere o restrângere a exercițiului unui drept fundamental al persoanelor avocați pensionari, prin adoptarea și punerea în acțiune a unei legi ulterior adoptate (Legea nr. 1593/2002) anume în baza valorificării primei legi (Legea nr. 1585/1998).**

4.3. Mai mult, Legea nr. 1593/2002 indică expres la faptul că (art. 1) - **prezenta lege stabilește cadrul juridic pentru determinarea mărimii, modului și termenelor de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în fondurile constituite și gestionate de Compania Națională de Asigurări în Medicină în temeiul Legii nr. 1585/1998.** Adică, dacă temeiul Legii 1593/2002 este Legea nr. 1585/1998, iar Legea nr. 1585/1998 punctează pe Guvern ca având calitatea de asigurat a pensionarilor, inclusiv pentru limita de vârstă, este inadmisibil și contrar sistemului de valori constituționale restrângerea neproportională a dreptului de a fi asigurate de către stat, prin intermediul Guvernului, persoanele care sunt pensionare pentru limita de vârstă și, în același timp, practică activitatea de avocat. Or, pe cale de efect, s-ar stabili un arbitrar, punându-se în seamă o situație atipică din punct de vedere logic: pensionarul care nu muncește după atingerea vârstei care îi oferă dreptul la pensie – *nu achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă*, iar pensionarul care muncește după atingerea vârstei care îi oferă dreptul la pensie – *achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă*.

4.4. Conform art. 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate, iar operând cu textul art. 4 alin. (1) din legea supremă, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative (art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova).

În ipoteza celor consemnate, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială (art. 16 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova).

Printre drepturile **garantate** de către stat este și *dreptul la ocrotirea sănătății*, minimul asigurării medicale oferit de stat fiind gratuit (art. 36 din Constituția Republicii Moldova). De asemenea, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, **îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare**. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: (...) **bătrânețe** (...)."

4.5. Avocații pensionari au îndeplinit absolut toate condițiile necesare pentru a avea calitatea de pensionar în baza legii. Implicarea persoanei pensionare în activitatea de avocat, după obținerea, în baza legii, a dreptului de a fi asigurată de către stat referitor la asistența medicală (ca și pensionar) nu oferă posibilitatea aceluiasi stat să restrângă dreptul persoanei pensionare de a nu achita polița de asigurare medicală obligatorie doar pentru că este avocat, deși nu se pune în acțiune dreptul obținut de către același avocat, în

baza legii, de a fi pensionar. În principiu, se atestă o lipsă de echilibru între cerințele interesului general al statului referitor la persoanele pensionare și cerințele de protecție a drepturilor persoanelor pensionare și care activează în calitate de avocați. În *Cauza Beeler c. Elveția* [CG] (Hotărârea din 11 octombrie 2022, pct. 57-58), CtEDO a constatat că jurisprudența sa a avut suficientă maturitate și stabilitate pentru a oferi o definiție clară a pragului necesar pentru aplicabilitatea art. 1 din Protocolul nr. 1, inclusiv în sfera prestațiilor sociale.

4.6. Protecția dreptului la pensie se aplică referitor la posesiunile existente și, în anumite circumstanțe, „așteptării legitime” de a obține un bun – adică de a primi pensia și a nu achita poliția de asigurare medicală obligatorie pentru că este pensionar. Este cert că se admite o transgresare a **unui drept deja stabilit pentru avocații pensionari – dreptul de a fi asigurat de stat, la etapa atingerii vârstei/vechimei în muncă care oferă dreptul la pensie și având calitatea de pensionar, care nu poate fi inferior unui interes patrimonial al statului în temeiul legii adoptate ulterior (chiar adoptată în temeiul primei legi) și raportate la aceeași categorie de persoane - pensionari** (*Cauza Béláné Nagy c. Ungaria* [CG] (Hotărârea din 13 decembrie 2016, pct. 74-79)). Pe măsură ce vis-a-vis de avocatul-pensionar s-au îndeplinit în continuare și nu au încetat să fie materializate condițiile legale prevăzute în dreptul intern pentru statutul de pensionar, prin impunerea de plăți legate de asigurarea medicală obligatorie, deși pensionarii sunt asigurați de stat, se atestă o ingerință în drepturile prevăzute la art. 1 din Protocolul nr. 1. Or, impunerea primei de asigurare medicală obligatorie **nu s-a datorat în niciun mod unor careva schimbări în situația legată de calitatea de pensionar a persoanelor avocați, ci unor prevederi ale legii, fiind antrenată ingerința în drepturile prevăzute la art. 1 din Protocolul nr. 1.**

4.7. Se atestă vădit diferență de tratament, adică un tratament discriminatoriu, pe măsură ce impunerea la achitarea unor prime de asigurare medicală obligatorie vizează doar o categorie de pensionari (cei care muncesc și achită impozite la bugetul public național), în acest sens constatându-se o lipsă de justificare obiectivă și rezonabilă, fiind lipsită de scop legitim, iar în context lipsind și un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (*Cauza Moraru și Marin c. România* (Hotărârea din 20 decembrie 2020, pct. 101); *Cauza Molla Sali c. Grecia* (MC) (Hotărârea din 19 decembrie 2018 pct. 133 și 135)). Evident sunt cunoscute nevoile societății noastre, autoritățile naționale fiind cele mai punctate să aprecieze ce anume este în interesul public din motive sociale sau economice, iar CtEDO nu tolerează cazurile în care această apreciere este „în mod vădit lipsită de un temei rezonabil” (*Cauza Moraru și Marin c. România* (Hotărârea din 20 decembrie 2020, pct. 101); *Cauza Stec și alții c. Regatul Unit* (MC) (Decizia din 6 iulie 2005, pct. 52); *Cauza Savickis și alții c. Letonia* (MC) (Hotărârea din 9 iunie 2022, pct. 184)).

Este adevărat și recunoscut faptul că dreptul la pensie care se bazează pe angajare poate fi asimilat, în anumite circumstanțe, **unui drept de proprietate** (*Cauza Klein c. Austria* (Hotărârea din 3 martie 2011, pct. 42-43); *Cauza Apostolakis c. Grecia* (Hotărârea din 22 octombrie 2009, pct. 27)). În același timp, **afilierea la un sistem de pensii, bazată pe apartenența la fel de obligatorie la o organizație profesională (în speță avocatura) în timpul exercitării unei profesii, poate, de asemenea, să dea naștere așteptării legitime de a primi prestații de pensie la momentul pensionării și constituie un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.** Or, condiția afilierii la Uniunea Avocaților din Republica Moldova a persoanei pensionare, fără a nu îndeplini condițiile pentru categoria și statutul de pensionar, nu poate să indice la faptul că avocatul-

pensionar nu are toate drepturile fundamentale care rezultă din categoria de pensionar obținută în baza legii, inclusiv prin prisma art. 1 din Protocolul nr. 1. În acest sens, condiția de a achita primele de asigurare obligatorie de asistență medicală de către avocatul-pensionar, pe baza Legii nr. 1593/2002, pe măsură ce, în afară de pensionar, acest pensionar îndeplinește și rolul de avocat, angajează, prin urmare, responsabilitatea de a stabili o evidentă încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 din CEDO. Este evidentă necesitatea asigurării principiul general al respectării proprietății (*Cauza Fábíán c. Ungaria* (Hotărârea din 5 septembrie 2017, pct. 60-64); *Cauza Lakićević și alții c. Muntenegru și Serbia*, (Hotărârea 13 decembrie 2011, pct. 64), *Cauza Panfile c. România* (Decizia din 20 martie 2012, pct. 19)).

4.8. În același sens, și avocatul, operând cu prevederile art. 60 alin. (3) din Legea nr. 1260/2002, beneficiază (...) de asigurări sociale și pensie, precum și de asistență medicală obligatorie. S-ar crea un element deluzoriu, ca persoanele care sunt avocați, în același timp fiind pensionari, să nu fie compatibili cu dreptul de a nu achita primele de asigurare obligatorie de asistență medicală – drept asigurat tuturor pensionarilor. Or, potrivit art. 60 alin. (4) din Legea nr. 1260/2002, stabilirea și achitarea indemnizațiilor de asigurare socială și asigurarea cu pensii de stat a avocaților se efectuează conform legii.

4.9. Operând strict cu cadrul normativ național constatăm că referitor la avocații pensionari sunt fost îndeplinite condițiile stabilite de Legea nr. 156/1998, în particular art. 14, care stabilește că *dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile privind vârstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege.*

4.10. De rând cu condițiile invocate în Legea nr. 156/1998, avocatul pensionar face obiectul Legii nr. 1385/1998, care, la art. 4 lit. j) indică la faptul că **Guvernul are calitatea de asigurat pentru (...) pensionari.**

4.11. Legea nr. 1593/2002, care indică la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, iar însăși asigurarea obligatorie de asistență medicală este statuată în Legea nr. 1585/1998, aceasta din urmă lege (Legea nr. 1585/1998) constituind temei pentru adoptarea celei dintâi legi (Legea nr. 1593/2002) nu poate restrânge anumite drepturi ale persoanelor pensionare, statuate în Legea nr. 1585/1998.

4.12. Mai mult, Hotărârea Guvernului nr. 1246/2018, la pct. 13, pct. 18², pct. 34, lit. h), indică expres că pentru **pensionarii** în sistemul public de pensii al Republicii Moldova, **CNAM menține statutul de persoană asigurată de Guvern** conform termenului de acordare a dreptului la prestația socială (...); **pentru pensionarii ce au atins vârsta standard de pensionare**, conform legislației naționale, dar beneficiază de pensie din partea altui stat, **CNAM acordă statutul de persoană asigurată de Guvern (...); statutul de persoană asigurată: pensionarii:** - care beneficiază de pensie din partea Republicii Moldova se acordă de la data stabilirii pensiei pentru perioada beneficierei de pensie; - care beneficiază de pensie din partea altui stat și au atins vârsta standard de pensionare, conform legislației naționale, se acordă de la data solicitării pentru perioada beneficierei de pensie.

4.13. În ipoteza acestor rațiuni, se prezumă neconstituțională **Anexa nr. 2 a Legii nr. 1593/2002**, în particular (...) **avocații**, (...) neangajați, **care au obținut (...) licență (...) în modul stabilit de lege, în măsura în care se referă la pensionari.**

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

În considerarea celor expuse și pentru motivele invocate, care vizează protejarea valorilor constituționale și aplicarea principiului supremației Constituției, formulez prezenta sesizare, întemeiată pe prevederile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, precum și pe dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. a), art. 24 și art. 25 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 74/2025 privind Curtea Constituțională.

SOLICITĂM:

1. Admiterea spre examinare a prezentei sesizări și constatarea admisibilității acesteia.
2. Exercițarea controlului constituționalității prevederilor Anexei nr. 2 a Legii nr. 1593/2002, textul după cum urmează: „în particular „(...) avocații, (...) neangajați, care au obținut (...) licență (...) în modul stabilit de lege, ” în măsura în care se referă la pensionari.

VI. DATE SUPLIMENTARE PRIVID OBIECTUL SESIZĂRII

Aspectele juridice ridicate prin prezenta sesizare nu au fost anterior supuse controlului de constituționalitate și nu fac obiectul unei interpretări anterioare a Curții Constituționale.

VII. LISTA DOCUMENTELOR

DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA AUTORILOR SESIZĂRII

Declar, pe propria răspundere și în deplină cunoștință a consecințelor legale, că toate informațiile și argumentele cuprinse în prezenta sesizare sunt reale, corecte și întemeiate, conform convingerii mele și în spiritul respectului față de Constituția Republicii Moldova.

Cu considerație,

Adrian Lebedinskii
Deputat

Grigore NOVAC,
Deputat